

BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
İNSAN VE TOPLUMBİLİMLERİ FAKÜLTESİ

TARİH
(2025 - 2026) Ders Bilgi Formu

Ders Adı	Kodu	Yarıyıl	T+U Saat	AKTS	Z / S
İslam Tarihi	TAR108	2	3 + 0	5,0	Zorunlu
Birim Bölüm	Tarih - Lisans (Yüzyüze)				
Amaç	İslam'ın ortaya çıktığı dönemde Ön Asya coğrafyası ve Araplar hakkında bilgi verme. İslam'ın ortaya çıkışıyla Ön Asya ve Arap Yarımadası üzerinde gerçekleşen değişimlere dikkat çekme. Dönemin siyasi, sosyal, dini ve iktisadi yapısı hakkında bilgi verme. İslam dininin mahiyeti, siyasi, sosyal, dini ve iktisadi yapısı hakkında bilgi verme. İslam dininin Arap tarihi üzerinde ortaya koyduğu etkiler hakkında bilgi vermeyi amaçlamaktadır.				
Ders İçeriği	Bu derste öncelikli olarak İslam tarihinin ana kaynakları üzerinde durulur. İslam tarihi açısından ana kaynakları teşkil eden ve dersin kaynaklar kısmında verilen MS VII. yüzyıla ait Süryani, Ermeni, Yunan, İran ve Doğu Roma kaynakları hakkında bilgi verilir. Arap ve İslam tarihçiliğinin İslam tarihi açısından önemi anlatılır ve İslam sonrası dönem Arap ve İran tarihçiliği hakkında bilgi verilir. İslam'ın ortaya çıktığı coğrafya olan Arap Yarımadası hakkında bilgi verilir. Bu coğrafya üzerinde yer alan Mekke ve Medine şehirleri hakkında bilgi verilir. İslam'ın ortaya çıktığı dönemde Ön Asya'nın durumu hakkında bilgi verilir. Bu dönemin iki büyük gücü olan Roma ve İran hakkında bilgi verilir. Ön Asya'daki Arap krallıkları hakkında bilgi verilir. Arap krallıklarının Roma ve İran ilişkilerinde rolüne bakılır. Tarih boyunca Ön Asya'da Arap varlığı ve kökenleri hakkında bilgi verilir. Arapların Kahtanî ve Adnanî olmak üzere iki kısımdan oluştuğu anlatılır. İslam dinin ortaya çıkmasında önemli bir role sahip olan Adnanî-İsmailî Araplar hakkında bilgi verilir, kökenleri üzerinde durulur. İslam'ın ortaya çıktığı Mekke şehri hakkında bilgi verilir, İslam öncesi dönem idari yapısı üzerinde durulur. İslam'ın ortaya çıkışına Mekkeli paganların ve Arap Yarımadası üzerinde yaşayan pagan kabilelerin verdiği tepki üzerinde durulur. Müslümanların paganlarla mücadelesi hakkında bilgi verilir. İslam'ın Medine şehrine taşınması ve burada devlet haline gelmesi hakkında bilgi verilir. Müslümanların Yahudiler, Hristiyanlar ve diğer din mensuplarıyla ilişkileri hakkında bilgi verilir. İslam'ın Arap yarımadasını ele geçirmesi hakkında bilgi verilir. Hz. Peygamber'in vefatı sırasında ve vefatından sonraki dönemde Müslümanlar arasındaki tartışmalara yer verilir. Hilafet kurumunun ortaya çıkması ve halifeler dönemi önemli siyasi olaylarıyla beraber anlatılır. İslam'ın Ön Asya, Afrika ve Orta Asya'ya yayılışı hakkında bilgi verilir. Hilafet döneminde yaşayan Emevî-Haşimî, Sahabe-Tüleka çekişmeleri hakkında bilgi verilir. Halifeler dönemi iç karışıklıkları hakkında bilgi verilir ve analizler yapılır. Halifeler dönemini bitiren gelişmeler hakkında bilgi verilir. Hilafet döneminin bitişi ve Emevî Hanedanının İslam Dünyasının yönetimini ele geçişi hakkında bilgi verilir. Emevî hanedanlığının ilk dönemlerinde yaşanan siyasi, dini ve sosyal olaylar hakkında bilgi verilir. Bu ders Emevîlerin Süfyaniler döneminin bitişiyle sona erer.				
	Wellhausen J., Arap Devleti ve Sukutu, çev. Işıltan, Ankara: AÜ İlahiyat Fakültesi Yay, 1963., Wellhausen J., İslâm'ın En Eski Tarihine Giriş, çev. Işıltan, İstanbul: İÜ Edebiyat Fakültesi Yay, 1960., Vasiliev, A. A. Bizans İmparatorluğu Tarihi, çev. A. M. Mansel, c. I, Ankara: Maarif Matbaası, 1943., Tümer, G ve Küçük, A. Dinler Tarihi, II. Baskı, Ankara: Ocak Yayınları, 1993., Subhânî, C., Hz. Muhammed'in Hayatı, çev. F. Kızmaz, H. Kızmaz, İstanbul: Kevser Yayınları, 2022., Petruşevski, İ. P., İslâm der İrân: ez Hicret tâ Pâyân-ı Karn-ı Nehom Hecrî, trc. K. Keşâverz, Tehrân: Enteshârât-ı Peyâm, 1363(hş)., Ostrogorsky, G. Bizans Devleti Tarihi, çev. F. Işıltan, 6. Baskı, Ankara: TTK Yayınları, 2006., Nu'mânî, Mevlânâ Şiblî, Son Peygamber Hazret-i Mu-hammed (Sîretü'n-Nebî), 1, 2, çev. Y. Karaca, İstanbul: İz Ya-yıncılık, 2005. , Norwich, J. J., Bizans I Erken Dönem (MS 323-802), çev. Koyukan, İstanbul: Kabcacı Yayınevi, 2013., en-Nedvî, Ebû'l-Hasan Alî el-Hüseynî, Sîretü Hâtemü'n-Nebiyyîn, 9. Baskı, Beyrût: Mû'essesatü'r-Risâle, 1985. , Miquel, A. İslâm ve Medeniyeti Doğuştan Günümüze, c. I, çev. A. Fidan, H. Menteş, Ankara: Birleşik Dağıtım Kitabevi, 1991., el-Kettânî, Muhammed Abdulhay, Hz. Peygamber'in Devlet Yönetimi (et-Terâtibu'l-idâriyye), çev. A. Özel, İstanbul: İz Yayıncılık, 2012., Keskiöğlu, O., Siyer-i Nebî (Hz. Peygamber'in Hayatı), 27. Baskı, Ankara: DİB Yayınları, 2012., Hoyland, Robert G., Seeing Islam as Others Saw It, New Jersey: The Darwin Press, 1997., Hizmetli, S., İslâm Tarihi (Başlangıçtan İlk Dört Halife Devri Sonuna Kadar), Ankara: AÜ İlahiyat Fakültesi Yay., 1991., Hitti, Ph. K., Siyâsî ve Kültürel İslâm Tarihi I, çev. S. Tuğ, İs-tanbul: Boğaziçi Yayınları, 1980., Heykel, Muhammed Hüseyin, Hz. Muhammed'in Hayatı, çev. V. İnce, İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2011., Hamidullah, M., İslâm Peygamberi, çev. M. Yazgan, İstan-bul: Beyan Yayınları, 2015., Hamidullah, M., Hazret-i Peygamber'in Savaşları, çev. S. Tuğ, 3. Baskı, İstanbul: Yağmur Yayınevi, 1981., Halil, İmâdüddin, İslâm Medeniyetine Giriş, çev. A. Yerinde, Ankara: İlimyurdu Yayıncılık, 2010., Halil, İmâdüddin, İslâm'ın Tarih Yorumu, çev. A. Ağırakça, İstanbul: Risale Basın-Yayın, 1988., Filibeli Ahmed Hilmi, İslâm Tarihi: Hz. Peygamber'den Za-manımıza Kadar, eds. Z. Nur, İstanbul: Ötüken Yayınları, 1982., Fayda, Mustafa, İslâmîyetin Güney Arabistan'a Yayılışı, Ankara: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, 1982., Demirci, Muhsin, Kur'ân Tarihi, 8. baskı, İstanbul: MÜ İla-hiyât Vakfı Fakültesi Yayınları, 2015., Çelebi, A. İslâm Düşüncesinde Cihad ve Savaş Siyaseti, çev. A. Kahraman, İstanbul: İz Yayıncılık, 1994., el-Bûtî, Ramazan, Fıkhu's-Siyre, çev. A. Aydın, Van: Bilge Adamlar Yay. 2012., Brockelmann, C., İslâm Milletleri ve Devletleri Tarihi I, çev. N. Çağatay, 2. Baskı, Ankara: AÜ İlahiyat Fakültesi Yayınları, 1964., Barthold, W., İslâm Medeniyeti Tarihi, çev. F. Köprülü, 2. Basım, Ankara: TTK Yayınları, 1963., Bakır, Abdulhalik. Hz. Ali'nin Hayatı, Kişiliği ve Siyasî Faali-yetleri, Ankara: Berikan Yayınevi, 2022(b)., Bakır, Abdulhalik. Hz. Ali Döneminde Devlet Teşkilatı ve İktisadi Hayat, Ankara: Berikan Yayınevi, 2022(a)., Avcı, Casim ve İdris Mevlâna, Hz. Muhammed'in Hayatı, Ankara: DİB Yayınları, 2019., Ahmet Cevdet Paşa, Kısas-ı Enbiyâ ve Tevârih-i Hulefâ, c.I, İstanbul: Bedir Yayınları, t.y., ez-Zübeyrî, Ebû Abdillâh Mus'ab b. Abdillâh b. Mus'ab, Kitâbü Nesebi Kureyş, nşr. E. L. Provencal, 3. Baskı, Kahire: Dâru'l-Ma'ârif, 1953., "Zuknin Kroniği", nşr. J. B. Chabot, Chronicon Pseudo Di-onysianum Vulgo Dictum, Louvain: L. Durbecq, 1927. , ez-Zuhrî, Ubeydullah b. Şihâb, el-Meğâzî'n-nebeviyye, thk. Süheyl Zekkâr, Dimaşk: Dâru'l-Fikr, 1981(m). , Zehebî, Şemsüddîn Muhammed b. Ahmed b. Osmân, Târihu'l-İslâm ve vefeyâtü'l-(tabakâtü'l-)meşâhîr ve'l-a'lâm, c. I, thk. Ö. Abdusselâm Tadmurî, Beyrût: Dâru'l-Kitâbu'l-Arabî, 1990., Zebîdî, Ahmed b. Ahmed, Sahîh-i Buhârî Muhtasarı Tecrîd-i Sarîh Tercemesi (et-Tecrîdü's-şarîh li-ehâdîşi'l-Câmi'i's-şahîh), çev. A. Naim, Ankara: DİB Yay. Başbakanlık Basımevi, 1976., Zonaras, Ioannes, Tarihlerin Özeti (Epitome Historiarum), çev. B. Umar, İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yay., 2008., Yâkût, Şihâbüddîn Yâkût b. Abdillâh el-Hamevî, Mu'cemü'l-büldân, Beyrût: Dâru's-Sâdr, 1977., Yâkût, Şihâbüddîn Yâkût b. Abdillâh el-Hamevî, Mu'cemü'l-büldân, trc. A. Münzevî, Tehrân: Sâzmân-ı Mirâs-ı Ferhengî Kişver, t.y.,				

Ya'kübî, Ahmed b. Ebî Ya'küb İshâk b. Ca'fer b. Vehb b. Vâzh, Kitâbü'l-Büldân, trc. M. İ. Âyetî, Tehrân: Bongâh-i Ter-come ve Neşr-i Ketâb, 1356(hş)., Yahyâ b. Âdem, Ebû Zekeriyâ b. Süleymân el-Kureşî, tsh. Şeyh Ahmed Muhammed Şâkir, Kitâbü'l-Harâc, et-Taba'atu Sâniye, y.y. el-Matba'atu's-Selefiye ve Mektebetüha, 1384(hş)., Vâkidî, Muhammed b. Ömer, Kitâbü'r-Ridde, (rv. Ahmed b. Muhammed b. Âsim el-Kûfî), thk. Yahya el-Cebûrî, Beyrût: Dâru'l Garbu'l İslâmî, 1990., Vâkidî, Muhammed b. Ömer, el-Megâzî (Târih-i Cenghây-i Peyâmbere (s), c. I-III, trc. M. M. Dâmegânî, Tehrân: Setâd-i Engelâb Ferhengî Merkez-i Neşr-i Dânişgâhî, 1361(hş)., Vâhidî, Ebû'l-Hasen Alî b. Ahmed b. Muhammed en-Nisâbü'rî, Esbâbü'n-nüzûl, thk. Asâm b. Abdulmuhsin el-Humeydân, Demmâm: Dâru'l-İslâh, 1992., "Urfalı Ya'küb Kroniği (The Chronological Canon of James of Edessa)", edt. E. W. Brooks, Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft, vol. 53, 1899, pp. 261-327., Tirmizî, Ebû İsa Muhammed b. İsa b. Sevre, eş-Şemâ'ilü'n-nebeviyye ve'l-ḥaşâ'ilü'l-Muṣṭafaviyye, tsh. Muhammed Sâlih el-Müneccid, Riyâd: Mecmû'atü'z-Zâd, 2020., Tirmizî, Ebû İsa Muhammed b. İsa b. Sevre, Sünen-i Tirmizî Tercemesi, çev. A. Parliyan, Konya: Konya Kitapçılık, 2004., Theophanes Confessor, Chronographia (The Chronicle of Theophanes), trs. Harry Turtledove, Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1982., "Tevrât, Zebûr, İncil", Kutsal Kitap, İstanbul: Kitabı Mu-kaddes Şirketi Yayınları, 2020., Taberî, Ebû Ca'fer Muhammed b. Cerîr, Târiḥ'ut-Ṭaberî: Târiḥ er-Resûl ve'l mülûk, c. II, thk. M. Ebû'l-Fadl İbrâhîm, eṭ-Ṭaba'atu's-Sâniye, Kahire: Dâr'ul'l-Ma'ârif be-Msr, Trs. , Taberî, Ebû Ca'fer Muhammed b. Cerîr, Târiḥ-e Ṭaberî, c. III, trc. E. Pâyende, Tehrân: Enteşârât-e Esâtîr, 1996., Taberânî, Ebû'l-Kâsım Müsnidü'd-dünyâ Süleymân b. Ah-med b. Eyyûb, Mu'cemü's-şagîr (Tercüme ve Şerhi), çev. İ. Mutlu, İstanbul: Mutlu Yayınları, 1994., "ŞKZ Kitabesi", Sengniştêhây-i Pehlevî Astân-ı Fârs, Farhâd Solat, Tehrân: Pejoheshgâh-ı Mirâs-ı Ferhengî ve Ger-dişgerî, 1398(hş)., Mâr Miḥâ'il, The General Chronicle of Michael the Syrian, Patriarch of Antioch, (ar) trs. G. S. Shamoun, Damascus: Si-dawi Printing House, 1996., "Şahrestânihâ-î Ērânšahr", trc. T. Daryaei, A Middle Per-sian Text on Late Antique Geography, Epic, and History, Costa Mesa: Mazda Publishers, 2002, pp. 18-24. , Süheylî, Abdurrahmân b. Abdillâh b. Ahmed el-Has'amî, er-Ravzû'l-ünûf fî şerḥi's-Sîreti'n-nebeviyye li'bni Hişâm, c. I, II, IV, thk. Abdurrahman el-Vekîl, y.y. Dâru'l-Kutubu'l-İslâmiye, 1967., Suyûtî, Celâlüddîn Abdurrahmân b. Ebî Bekr b. Muham-med, Târiḥu'l-ḥulefâ' (Halifeler Tarihi), çev. O. Özatağ, İstan-bul: Ötüken Yayınları, 2014., Seraḥsî, Şemsü'l-eimme Muhammed b. Ebû Sehl Ahmed, Şerḥu's-Siyerî'l-kebîr, c. I, thk. Ebû Adullah Muhammed Hasan İsmâil eş-Şâfî, Beyrût: Dâru'l-Kutubu'l-İlmiyye, 1997., Semhûdî, Nüreddîn Alî b. Abdillâh b. Ahmed b. Alî, Vefâ' ü'l-vefâ bi-aḥbârî dâni'l-Muṣṭafâ, c. I, thk. Kâsım es-Sâmerî, Mekte, Medîne: Mü'essesetü'l-Furkân li'l-Turâsu'l-İslâmî, 2001., Sedûsî, Müeric b. Amr, Kitâbü Ḥazf min nesebi Kureş, nşr. Selâhaddin el-Müneccid, Kahire: Mektebetü Dâru'l-'Aruba, t.y., Sebeos, The Armenian History, trs. R. W. Thomson, Liver-pool: Liverpool University Press, 1998., Safedî, Salâhuddîn Halîl b. İzziddîn Aybeg b. Abdillâh, el-Vâfi bi'l-vefeyât, c. I, thk. Ahmed el-Amâvût, Türkî Mustafa, Beyrût: Dâru lhyâ' el-Turâsu'l-Arabiye, 2000. , Porphyrogenitus, Constantinus, de Administrando Imperio, Greek Text Edt. Gy. Moravcsik, Eng. trs. R. J. H. Jenkins, Washington: Dumbarton Oaks Center for Byzantine Studies, 1967. , Nüveyrî, Şihâbüddîn Ahmed b. Abdilvehhâb, Nihâyetü'l-ereb fî funûni'l-edeb, c. 1, 2, 18, thk. Abdulmecid Tarhînî, Beyrût: Dâru'l-Kutubu'l-İlmiyye, t.y., Nikephoros, Patriarch of Constantinople, Breviarium His-toricum (Short History), trs. C. Mango, Washington: Dumbar-ton Oaks, 1990., Nesâî, Ebû Abdirrahmân Ahmed b. Şuayb b. Alî, Ḥaşâ' işu emîrî'l-mü'minîn 'Alî b. Ebî Tâlib (Hadislerle Hz Ali), çev. N. Erdoğan, İstanbul: İz Yayıncılık, 1992, Nesâî, Ebû Abdirrahmân Ahmed b. Şuayb b. Alî, Sünen-i Nesâî Tercemesi, çev. A. Parliyan, Konya: Konya Kitapçılık, 2014., Müslim, Ebû'l Hüseyin Müslim b. Haccâc el-Kuşeyrî en-Nisâbü'rî, Şaḥîḥ-ü'l Müslim ve Tercümesi, trc. M. Sofuoğlu, İs-tanbul: İrfan Yayıncılık, 1988., Müneccimbaşı, Derviş Ahmed Efendi, Câmi' u'd-duvel (Şahâ' ifü'l-aḥbâr), Şair Nedîm Efendi tercümesi I. cildi, y.y. t.y., Münebbih, Hemmâm b., eş-Şaḥîfetü's-şahîha, nşr. M. Hamidullah, çev. T. Koçyigit, Ankara: AÜ İlahiyat Fakültesi Yayınları, 1967., Müberrred, Muhammed b. Yezîd, Nesebü 'Adnân ve Kaḥṭân, Bağdâd: Şirketü Dâru'l Varâk, 2007., Mu'allakâtü's-seb'a (Yedi Askı), çev. Ş. Yalıtaya, İstanbul: Maarif Matbaası, 1943. , Mes'ûdî, Alî b. el-Hüseyin b. Alî, et-Tenbîh ve'l-işrâf, nşr. E. Pâyende, Tehrân: Şerkete Enteşârâte İlmî ve Ferhengî, 1365(hş)., Mes'ûdî, Alî b. el-Hüseyin b. Alî, Mürûcû'z-zeheb (Altın Bozkırlar), çev. D. A. Batur, İstanbul: Selenge Yayınları, 2004. , Mâverdî, Alî b. Muhammed b. Habîb el-Basrî, A'lâmü'n-nübüwe, Beyrût: Dâru'l-Kutubu'l-İlmiyye, 1986., Mâverdî, Alî b. Muhammed b. Habîb el-Basrî, el-Aḥkâmü's-sultânîyye ve'l-wilâyâtü'd-dîniyye, thk. Ahmed Mübarek el-Bağdâdî, Kuveyt: Mektebetü Dâru ibn Kuteybe, 1989. , Mâturîdî, Muhammed b. Muhammed b. Mahmûd, Kitâbü't-Tevḥîd, thk. F. Huleyf, Beyrût: Dâru'l-Maşrik, 1982. , "Mârûnî Kroniği (Maronite Chronicle)", Chronica Minora II, edt. E. W. Brooks, Leipzig: Otto Harrassowitz, Paris: Pous-sielgue, 1904, pp. 43-74., Mâlik b. Enes, el-Muvaṭṭa', çev. A. M. Büyükcınar, V. Ak-yüz, A. Arpa, D. Pusmaz, A. Yücel, İstanbul: Beyân Yayınları, 1994., Makrîzî, Takıyyüddîn Ahmed b. Alî, İmtâ' u'l-esmâ' bimâ li'r-resûl mine'l-ebnâ' i (enbâ' i) ve'l-aḥvâl ve'l-ḥafede ve'l-metâ', c. I, nşr. M. M. Şâkir, Kâhire: Matbaatu'l-Cenneti't-Telif ve't-Tercümeti ve'n-Neşr, 1941., Makdisî, Mutaḥhar b. Tâhir, el-Bed' ve't-târiḥ (Âferineş ve Târiḥ), c. II, trc. M. R. Ş. Kudkenî, Tehrân, 1374(hş)., Ma'mer b. Râşid, Ebû Urve el-Basrî es-San'ânî, el-Câmi', thk. Habîburrahman el-'Azmi, Beyrût: el-Mektebetü'l-İslâmî, 1983., "Liber Chalipharum (Halifeler Kitabı)", trs. J. P. N. Land, Anecdota Syriaca, v. I, Leiden: E. J. Brill, 1862., Kureşî, Yahyâ b. Âdem b. Süleymân, Kitâbü'l-Harâc, thk. Ahmed Muhammed Şâkir, Matba'atu's-Selefiye ve Mekte-betuha, y.y, 1384(hş)., Kudâme b. Ca'fer, Kudâme b. Ziyâd el-Kâtib el-Bağdâdî, Kitâbü'l-ḥarâc ve şinâ' atü'l-kitâbe, thk. M. H. el-Zübeydî, Dâru'r-Reşîdü'n-Neşr, 1981., "Kitaba d-Riś Mele (John bar Pankaye)", edt. A. Mingana, Sources Syriacques, vol. I, Leipzig: Otto Harrassowitz, 1908). , Kazvînî, Zekeriyâ b. Muhammed b. Mahmûd, Âşârü'l-bilâd ve aḥbârü'l-'ibâd, trc. C. Mirzâkâcâr, tsh. M. H. Muḥad-des, Tehrân: Mü'essesey-i Enteşârât-ı Emîr Kebîr, 1373(hş). , Kastallânî, Şihâbüddîn Ahmed b. Muhammed b. Ebî Bekr, el-Mevâhibü'l-ledünniyye, c. I, nşr. Me'mûn b. Muḥyiddîn el-Cennân, Beyrût: Dâru'l-Kutubu'l-İlmiyye, 1996.,

John of Damascus (Ioannis o Damaskinos), “de Haeresibus (On Heresies)”, the Fathers of the Church, trs. F. H. Chase, Washington: The Catholic University of America Press, 1958.,

İşbîlî, Ebû'l-Hasan Selâm b. Abdullah b. Selâm el-Bâhilî, ez-Zehâ'ir Vel-Alak fi Adâb'in-Nufus ve Mekârim'il-Ahlâk, thk. İhsân Zunnûn es-Sâmîrî, Beyrût: Dâru's-Sadr, 2011.,

İsfahânî, Râgıb, el-Müfredât (Kur'ân Kavramları Sözlüğü), çev. A. Güneş, M. Yolcu, İstanbul: Çıra Yayınları, 2012.,

İşfahânî, Hâmza, Târîh-e peyâamberân ve şâhân (Sinî müllükü'l arz ve'l enbiyâ'), trc. C. Şî'âr, Tehrân: Enteşârât-ı Bonyâd-ı Ferheng-i Îrân, 1967(m). ,

Ioannis of Nikiu, The Chronicle of John, Bishop of Nikiu, trs. R. H. Charles, London: Williams and Norgate, 1916. ,

ibn Zenceveyh, Ebû Ahmed Humeyd b. Mahled, Kitâbü'l-Emvâl, c. I, thk. Şâkir Z. Feyyaz, Riyad: el-Merkezü'l Melik Faysal li'l Bahûs ve'l Dirâsâtî'l-İslâmiye, 1986.,

ibnü'l-Verdî, Zeynüddîn Ömer b. el-Muzafer b. Ömer, Te-timmetü'l-Muhtaşar fi ahbâri'l-beşer (Târîhu İbni'l-Verdî), c. I, Beyrût: Dâru'l-Kütubu'l-İlmiyye, 1996(m).,

ibn Şebbe, Ebû Zeyd Ömer b. Şebbe en-Nümeyrî el-Basrî, Târîhu'l-Medîneti'l-münewere, c. I, thk. F. M. Şeltût, nşr. H. M. Ahmed, Mekke, 1979. ,

ibn Seyyidünnâs, Ebû'l-Feth Muhammed b. Muhammed b. Muhammed el-Ya'murî, 'Uyûnü'l-eşer fi funûni'l-megâzî il ve's-şemâ'il ve's-siyer, c. I, II, nşr. M. Â. Hatrâvî, M. Mestû, Medîne: Mektebetü Daru't-Tarrân, Beyrût: Daru ibn Kesîr, t.y.,

ibn Sa'd, et-Tabakâtü'l-Kübrâ, c. I, II, III. çev. M. M. Dâmegânî, Tehrân: Enteşârât-ı Ferheng ve Endîşe-yi Eslâmî, 1374(hş).,

ibn Rüste, Ahmed b. Ömer, el-A'lâku'n-nefise, nşr. M. J. de Goeje, Leiden: Brill Publishing, 1891.,

ibn Nedîm, Muhammed b. İshak, el-fihrist, çev. R. Şeşen, İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yay, 2019.,

ibnü'l-Mücâvir, ibn Muhammed b. Mes'ûd b. Alî b. Ahmed el-Bağdâdî en-Nisâbü'rî, Târîhu'l-müsteşîr, thk. Memdûh Hasan Muhammed, Kahire: Mektebetü's-Sekâfetü'd-Dîniyye, 1996.,

ibn Mâce, Ebû Abdillâh Muhammed b. Yezîd, Sünen-i İbn Mâce Tercümesi, çev. H. Hatiboğlu, İstanbul: Kahraman Ya-yınları, 1982.,

ibn Kuteybe ed-Dîneverî, Abdullâh b. Müslim, 'Uyûnü'l-ahbâr, c. I, Kahire: Dâru'l-Kutubu'l-Misriyye, 1996.,

ibn Kuteybe ed-Dîneverî, Abdullâh b. Müslim, el-Ma'ârif, nşr. S. Ukkâşe, Kahire: Dâru'l-Ma'ârif, 1992.,

ibn Kudâme, Muvaffakuddîn Abdullâh b. Ahmed b. Mu-hammed, el-İstîbşâr fi nesebi's-şahâbe mine'l-enşâr, thk. Ali Nuveyhiz, Beyrût: Dâru'l-Fikr, 1972.,

ibn Kesîr, Ebû'l-Fidâ' İmâdüddîn İsmâîl b. Şihâbeddîn, eş-Şemâ'ilü'r-Resûl, İskenderiye,

ibn Kesîr, Ebû'l-Fidâ' İmâdüddîn İsmâîl b. Şihâbeddîn, Kitâbü'n-nihâye fi'l-fiten ve'l-melâhim, c. I, thk. Asâmeddîn es-Sabâbatî, y.y: Dâru'l-Hadîs, t.y.,

ibn Kesîr, Ebû'l-Fidâ' İmâdüddîn İsmâîl b. Şihâbeddîn, el-Bidâye ve'n-nihâye, thk. Abdullah b. Abdulmuhsin, el-Ciza: Darü'l-hicre; Merkezü'l buhûş ve'l dirâsâtü'l 'arabiya ve'l islâmiya, 1998(m).,

ibn Kelbî, Hişâm b. Muhammed b. Sâib b. Bişr el-Kûfî, Cemheretü'n-neseb, thk. Abdussettâr Ahmed Ferrâc, Kuveyt: Matbaatu Hükümeti'l-Kuveyt, 1983.,

ibn Kelbî, Hişâm b. Muhammed b. Sâib b. Bişr el-Kûfî, Putlar Kitabı (Kitâbu'l-Esnâm), çev. B. Düşüngen, Ankara: AÜ İlahiyat Fakültesi Yayınları, 1969.,

ibn Kelbî, Hişâm b. Muhammed b. Sâib b. Bişr el-Kûfî, Kitâbü'l-Eşnâm, thk. Ahmet Zeki Paşa, Kahire: Dâru'l-Kütübü'l-Msriye, 1995.,

ibn Kayyım el-Cevziyye, Fikhu's-Siye (Hz Peygamber'in Hayatı), trc. H. Akın, İstanbul: Polen Yayınları, 2016.,

ibn İshâk, Muhammed, The Life of Muhammad, A Transla-tion of Ishaq's Sirat Rasul Allâh, trs. A. Guillaume, Oxford: University Press, 2004. ,

ibn İshâk, Muhammed, Siyer, nşr. M. Hamidullah, çev. S. Özel, İstanbul: Akabe Yayınları, 1988.,

ibnü'l-İbrî, Ebû'l-Ferec Gregory (Bar Hebraeus), Ebû'l-Ferec Tarihi (Kronografiya), c. I, çev. Ö. R. Doğrul, 3. baskı, Ankara: TTK Yayınları, 1999.,

ibn Hişâm, İslâm Tarihi Siret-i ibn Hişâm Tercemesi, c. II, çev. H. Ege, İstanbul: Kahraman Yayınları, 2006.,

ibn Hişâm, es-Siret'ün-Nebeviye (Hz Muhammed'in Haya-tı), çev. İ. Hasan, N. Çağatay, Ankara: AÜ İlahiyat Fakültesi Yay, 1971.,

ibn Hibbân, Muhammed b. Hibbân b. Ahmed Ebû Hâtim, eş- eş-Şikât mine's-şahâbe ve't-tâbi'in ve etbâ'i't-tâbi'in, c. I, II, Haydarâbâd: Dâ'iretü'l-Ma'ârifu'l-Osmâniye, 1973.,

İbn Hazm, Ebû Muhammed Alî b. Ahmed b. Saîd b. Hazm el-Endelüsî, Cemheretü ensâbi'l-' Arab, thk. Abdusselâm Mu-hammed Hârûn, Kahire: Dâru'l-Ma'ârif, 1982.,

ibn Hazm, Ebû Muhammed Alî b. Ahmed b. Saîd b. Hazm el-Endelüsî, Cevâmi' u's-sîre, nşr. A. S. Cendî, Beyrût: Dar'ul-Kûtüb el-İlmiye, t.y. ,

ibn Haldûn, Ebû Zeyd Veliyyüddîn Abdurrahmân b. Mu-hammed, Kitâbü'l- İber, thk. Ebû Suheyb el-Kermî, Amman: Beytü'l-Efkârî'd-Devliyye, t.y.,

ibn Hâcer, Şihâbuddîn Ebû'l-Fazl Ahmed b. Alî, el-İsâbe fi temyizi's-şahâbe, c. I, II, thk. Ebû Ömer Yusuf b. Abdullah b. Muhammed b. Abdulberr, tsh. Taha Muhammed el-Zeynî, Kahire: Mektebetü ibn Teymiyye, 1992.,

İbnu'l-Habîb, Muhammed b. Habîb b. Ümeyye b. Amr, Kitâbü Ümmehâtî'n-nebî, thk. Muhammed Hayr Ramazân Yûsuf, Beyrût: Daru ibn Hazm, 1996.,

ibnu'l-Habîb, Muhammed b. Habîb b. Ümeyye b. Amr, Ketâbu'l-Münemmağ fi ahbâri Kureyş, nşr. H. A. Fârûk, Beyrût: Âlemu'l-Kutub, 1985.,

ibnu'l-Habîb, Muhammed b. Habîb b. Ümeyye b. Amr, Ketâbu'l-Muhabber, nşr. Ilse Lichtenstädtter, Haydarabad: Matba'atu Cem'iyetu Dâ'iretü'l Ma'ârifu'l Osmâniye, 1942.,

ibnu'l-Fakîh el-Hemedânî, Ahmed b. Muhammed b. İshâk b. İbrâhîm, Kitâbü'l-Büldân, Beyrût: Âlem'ul-Kutub, 1996.,

ibn Esîr el-Cezerî, İzzüddîn Alî b. Muhammed b. Muham-med, Üsdü'l-gâbe fi ma' rifeti's-şahâbe, Beyrût: Dâru'l ibn Hazm, 2012.,

ibn Esîr el-Cezerî, İzzüddîn Alî b. Muhammed b. Muham-med, İslâm Tarihi (el-Kâmil fi't-Tarih tercümesi), c. II, çev. M. B. Eryarsoy, İstanbul: Bahar Yayınları, 1991.,

ibn Esîr el-Cezerî, İzzüddîn Alî b. Muhammed b. Muham-med, el-Kâmil fi't-Târih, c. II, III, trc. H. Rûhânî, Tehrân: İn-tişârât-ı Esâtîr, 1386(hş).,

ibn Ebû Usaybia el-Hazrecî, Ebû'l-Abbâs Muvaffakuddîn Ahmed b. el-Kâsım b. Halîfe b. Yûnus es-Sa'dî, Uyûnü'l-enbâ' fi tabakâti'l-e'tibbâ' , thk. Nizâr Rızâ, Beyrût: Dâru'l-Mektebetu'l-Hayat, t.y. ,

ibn Ebû'l-Hadîd, Ebû Hâmid İzzüddîn Abdülhamîd b. Hibe-tillâh b. Muhammed el-Medâinî, Şerhu Nehci'l-belâğa, c. III, thk. Muhammed İbrâhîm, Bağdâd: Dâru'l-Kitâbu'l-Arabî, 2007.,

ibn Ebû Dâvûd es-Sicistânî, Ebû Bekr Abdullah b. Ebî Dâvûd Süleymân b. Eş'as, Kitâbü'l-Meşâhîf, thk. Muhibuddîn Abdussubhân Vâ'iz, Beyrût: Dâru'l-Beşâ'iru'l-İslâmiye, 2002.,

ibn Düreyd el-Ezdî, Ebû Bekr Muhammed b. el-Hasen, İş-tikâku esmâ'il-kabâ'il, thk. Abdusselâm Muhammed Hârûn, Beyrût: Dâru'l-Cîl, 1991. ,

ibnu'l-Cevzî, Ebî'l-Ferec Abdurrahman b. Alî b. Muhammed el-Muntazam fi târihi'l-mülûk ve'l-ümem, c. II, III, thk. Muhammed Abdulkâdir 'Atâ, Mustafa Abdulkâdir 'Atâ, Beyrût: Dâru'l-Kutubu'l-İlmiyye, 1992.,

ibn Asâkir ed-Dimaşkî, Alî b. el-Hasen b. Hibetillâh b. Ab-dillâh b. Hüseyin, Târîhu medîneti Dimaşk, thk. Ömer b. Garâme el-Emravî, Beyrût: Dâru'l-Fikr, 1995.,

ibn Abdirabbih el-Kurtubî el-Endelüsî, Ahmed b. Muham-med, el- İkdü'l-ferîd, thk. Müfid Muhammed Kamîha, Beyrût: Dâru'l-Kutubu'l-İlmiyye, 1983.,

ibn Abdülhakem, Abdurrahmân b. Abdillâh el-Misrî, Fütûhu Mısr ve aḥbâruhâ, çev. A. Bakır, A. Çelik, Ankara: Ankara Okulu Yay. 2022.,
ibn Abdî'l-ber, Cemâlüddîn Yûsuf b. Abdillâh b. Muham-med, el-İstî'âb fî ma'rifeti'l-aşḥâb, c. I-II, thk. Ali Muhammed el-Becâvî, yy.,ty. ,
“Hûzistân Kroniği”, nşr. I. Guidi, Un nuovo testo siriano sulla storia degli ultimi Sassanidi, v. I, Universitäts- und Lan-desbibliothek Sachsen-Anhalt, 1893.,
Herodotos, Tarih (Histories), çev. M. Ökmen, VI. Baskı, İs-tanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları, 2010. ,
Hemdânî, Lisânü'l-Yemen el-Hasen b. Ahmed b. Ya'kûb, Şî-fatû Cezîreti'l-'Arab, thk. Muhammed b. Ali el-Ekvâ' el-Hevâlî, San'â: Mektebetü'l-İrşâd, 1990.,
Hatîb el-Bağdâdî, Ahmed b. Alî b. Sâbit, Takyîdü'l-'ilm, thk. Saîd Abdulgaffâr Ali, Kahire: Dâru'l-İstikâme, 2008.,
Hanbel, Ahmet b., el-Müsned, el-Fethu'r-Rabbanî tertibi, çev. Rifat Oral, Süleyman Sarı, Konya: Ensar Yayıncılık.,
Hândmîr, Ḥabîbü's-siyer fî aḥbâri efrâdî'l-beşer, nşr. C. Humâî, c. I, Tehrân: Ketâbhâneyi Heyyâm, 1333(hş) . ,
Halife b. Hayyât, Târîhu Halife b. Hayyât, çev. A. Bakır, Ankara: Bizim Büro Basımevi, 2001. ,
Hâkim en-Nîşâbü'rî, Muhammed b. Abdillâh b. Muhammed, el-Müstedrek 'ale's-Şaḥîḥayn, thk. Ebû Abdullah Abdusselam b. Muhammed b. Ömer Alluş, Beyrût: Dâru'l-Ma'rîfe, 2006.,
Fâkihî, Muhammed b. İshâk b. Abbâs, Aḥbâru Mekke, c. I, II, thk. Abdulmelik b. Abdullah b. Dahîş, Mekke: Mektebetü'l-Esedî, 2003.,
Ezrakî, Muhammed b. Abdillâh b. Ahmed b. Muhammed, Aḥbâru Mekke ve mâ câ'e fihâ mine'l-âşâr, c. I, Entesârate Dâru'l-Endelûs, yy, ty.,
“Edessalı Ya'kûb Kroniği (The Chronological Canon of James of Edessa)”, edt. E. W. Brooks, Zeitschrift der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft, vol. 53, 1899, pp. 261-327.,
Ebû Yûsuf el-Kûfî, Ya'kûb b. İbrâhîm b. Habîb b. Sa'd, Kitâbü'l-Ḥarâc, thk. Mahmûd el-Bâcî, Tûnus: Dâru Ebû Selâme, 1984.,
Ebû Ya'lâ el-Mevsilî, Ahmed b. Alî b. el-Müsennâ et-Temîmî, el-Müsned, thk. Hüseyin Selim Esed, Beyrût: Dâru'l-Me'mûn el-li't-Turâs, 1984.,
Ebû Ya'lâ el-Ferrâ', Muhammed b. el-Hüseyn b. Muham-med b. Halef, el-Aḥkâmü's-sultâniyye, thk. M. H. Fikî, Beyrût: Dâru'l-Kütub ve'l-İlmiyye, 2000.,
Ebû Ubeyd el-Herevî, Kâsım b. Sellâm b. Miskîn, el-Emvâl, c. I, thk. Ebû Leys Seyyid b. Receb, Ebû İshâk el-Huveynî, Mansura: Dâru'l-Huda en-Nebevî, 2007.,
Ebû Nuaym el-İsfahânî, Ahmed b. Abdullâh b. İshâk, Delâ'ilü'n-Nübüwe, thk. M. R. Kal'aci, A. Abbâs, Beyrût: Dâru'n-Nefâ'is, 1986.,
Ebû'l-Fidâ, İmâdüddîn İsmâîl b. Alî b. Mahmûd el-Eyyûbî, el-Muḥtaşar fî aḥbâri'l-beşer, thk. M. Deyyûb, Beyrût: Dâru'l-Kütubu'l-İlmiyye, 1997.,
Ebû Dâvûd, Süleymân b. el-Eş'as b. İshâk es-Sicistânî, Sü-nen-i Ebû Dâvûd Terceme ve Şerhi, çev. Komisyon, İstanbul: Şâmil Yayınları, 1987.,
Doctrina Jacobi, trs. A. S. Jacobs, chrome-extension://efa-idnbmnnnibpcajpcgldefindmkaj/https://andrewjacobs.org/translations/doctrina.pdf [15.10.2024] ,
Dârimî, Ebû Muhammed Abdullah b. Abdurraman, Sünen-i Dârimî, çev. Abdullah Aydınlı, İstanbul: Madve Yayınları, 1994.,
Chronicon Paschale, trs. Michael Whitby and Mary Whitby. Liverpool: Liverpool University Press, 1989.,
Cehşiyârî, Muhammed b. Abdûs b. Abdillâh, Kitâbü'l-Vüzerâ' ve'l-küttâb, thk. M. Sakâ, İ. Ebyârî, A. Şelbî, Kahire: Matba'atu Mustafa el-Bâbî'l Halebî ve Evlâdehu, 1938. ,
Buhârî, Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmâîl b. İbrâhîm el-Cu'fî, Sahih-i Buhârî Tercemesi, çev. M. Sofuoğlu, Ötüken Yayınları, 1989.,
Beyhakî, Ahmed b. el-Hüseyn, Delâ'ilü'n-Nübüwe (Hz. Muhammed'in Mucizelerle Dolu Hayatı), çev. Hüseyin Yıldız, Hasan Yıldız, Zekeriya Yıldız, İstanbul: Ocak Yayıncılık, 2017.,
Belâzurî, Ahmed b. Yahyâ b. Câbir b. Dâvûd, Ensâbü'l-eşrâf ve aḥbâruhum, nşr. M. B. el-Hamûdî, Beyrût: Dâru't-Ta'âruf ve'l-Matbû'ât, 1977.,
Belâzurî, Ahmed b. Yahyâ b. Câbir b. Dâvûd, Futûhu'l-buldân (Ülkelerin Fethi), çev. M. Fayda İstanbul: Siyer Yayın-ları, 2013.,
Bel'amî, Ebû Alî, Târîḥ-i Bel'amî, thk. Ca'fer Şî'âr, M. Tabâtabâî, Tehrân: Neşr-i Katre, 1372(hş).,
Bekrî, Ebû Ubeyd, Mu'cemü me'sta'cem min esmâ'i'l-bilâd ve'l-mevâzî', nşr. Mustafa es-Sekkâ, Beyrût: Alemu'l-Kutub, t.y.,
el-Begavî, Muḥyissünne el-Hüseyn b. Mes'ûd, el-Envâr fî şemâ'ili'n-nebiyyi'l-muḥtâr, c. I, thk. İbrâhîm Ya'kûbî, Mu-hammed Ya'kûbî, Dimaşk: Dâru'l-Mektebî, 1995.,
Birûnî, el-Âşâr ül-Bâkiye (Maziden Kalanlar), çev. A. Batur, İstanbul: Selenge Yayınları, 2011.,

Hafta	Konu
1	İslam'ın Ortaya Çıktığı Dönemde Ön Asya ve Arap Yarımadası
2	İslam Tarihinin Birincil ve İkincil Kaynakları: Arap, İran, Ermeni, Süryani, Yunan ve Doğu Roma Kaynakları
3	İslam'ın Yayılışına Etki Eden Faktörler
4	Arap Cahiliyesi ve İslam Öncesinde Mekke
5	VII. yy Süryanice, Ermenice, Yunanca, Pehlevice ve Doğu Roma Kaynaklarında Hz. Peygamber ve İslam
6	İslam'ın Arap Yarımadasında Devlet Haline Geliş Süreci
7	İslam'ın Putperestler, Yahudiler, Hristiyanlar ve Mecusilerle İlişkileri
8	Ara Sınav
9	Hız. Peygamber Sonrasında Müslüman Araplar
10	İslam'ın Ön Asya'da Yayılışı
11	İslam'ın Orta Asya ve Afrika'da Yayılışı
12	Karmaşa Döneminde Müslüman Araplar
13	Halifeler Döneminin Bitişi
14	İslam Dünyasında Emevîler Dönemi
15	İlk İslam Kurumlarının Ortaya Çıkışı
16	Yarıyıl Sonu Sınavı

Ders İş Yüğü	Çalışma Türü / Öğretim Metotlar	Süresi (Saat)	Sayısı
Dinleme ve anlamlandırma	Ders	14	3
Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme, eleştirel düşünme, soru geliştirme	Tartışmalı Ders	14	3
Dinleme ve anlamlandırma, gözlem/durumları işleme	Gösterim	12	1
Önceden planlanmış özel beceriler	Özel Destek / Yapısal Örnekler	14	2
Ara Sınav 1		1	1
Ödev 1		1	1
Final		1	1
Ders İş Yüğü:		127	
AKTS (Ders İş Yüğü / 25.5):		4,98	

Program Çıktıları

1	Tarihi olayları anlamak için kronolojinin ve salt anlatının yeterli olmayacağını, farklı bilim dallarının sağlayacağı imkânlardan yararlanmak gerektiğinin farkına varmıştır.
2	Alanıyla ilgili yapılmış herhangi bir araştırmanın özgün ve bilimsel yeterlilikte bir çalışma olup olmadığı tayin edebilir.
3	Tarih disiplini ile ilgili konularda uzman ya da bilgisi olmayan dinleyicileri bilgilendirir, onlara elde ettiği bulgularla ilgili düşüncelerini açık bir biçimde yazılı ve sözlü olarak ifade eder.
4	Sosyal bilimlerin sağladığı metodolojik ve kuramsal imkanları kullanarak tetkik, tahlil ve teşhis yapabilme yeteneğine sahiptir.
5	Sahasıyla ilgi çalışmaları yetkin bir şekilde ve inisiyatif kullanarak yapabilir.
6	Araştırmaları esnasında karşılaşılabileceği engelleri nasıl aşacağını bilir ve çözümleri uygular.
7	Çalışmaları sırasında bilimsel ahlaki değerleri bir an olsun unutmadan, bunlara sadık kalır.
8	Tarihçinin sürekli çalışması ve sahasıyla ilgili yayınları takip etmesi gerektiğini bilir. Bunları takip ederken, yeni gelişmelerden ve varılan bilimsel sonuçlardan haberdar olur. Bu sayede bilimsel heyecanını sürekli canlı tutar ve akademik körelmeye maruz kalmaz.
9	Çalışmalarının sonuçlarının sadece meslektaşlarına değil, çeşitli toplumsal kesimlere de ulaşmasını sağlar.
10	Ülkenin kültürel, medeni ve millî varlığının gelişmesi için bu sonuçları azami ölçüde kullanır.
11	Bir sosyal bilimci olduğunun farkında olarak toplumla bağlarını hem mesleki, hem de insani anlamda güçlü tutar.
12	Kaynak dillerini bilir. Tarih alanında yapılmış güncel araştırmaları takip ederek yeterli düzeyde anlayabilir ve meslektaşları ile iletişim kurabilecek düzeyde yabancı dil bilgisine sahip olmayı amaç edinir.
13	Tarih alanının gerektirdiği bilgisayar yazılımı ve donanımı bilgisine sahiptir; bilişim ve iletişim teknolojilerini kullanır.
14	Tarih metodolojisini kullanarak, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, yorumlama ve sentez yapma becerilerine sahiptir ve alanıyla ilgili çalışmaları bağımsız veya ortak çalışma olarak yürütebilir.

Ders Öğrenme Çıktısı - Program Çıktıları (1 -5 Puan Aralığı)

Ders Öğrenme Çıktısı	PÇ 1	PÇ 2	PÇ 3	PÇ 4	PÇ 5	PÇ 6	PÇ 7	PÇ 8	PÇ 9	PÇ 10	PÇ 11	PÇ 12	PÇ 13	PÇ 14
İslam tarihinin ana kaynaklarını bilme; Arap, İran, Ermeni, Süryani, Yunan ve Doğu Roma kaynaklarının İslam Tarihi açısından önemini kavrama.	4	5	4	5	4	5	5	4	4	5	4	5	4	4
İslam dinin siyasi, sosyal, dini ve iktisadi mahiyetini tanıma İslam kültür ve medeniyeti hakkında bilgi edinme.	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	5	4	4
İslam'ın ortaya çıktığı dönemde Arap Yarımadası ve Ön Asya coğrafyası üzerinde gerçekleşen siyasi ve sosyal olayları ana hatlarıyla bilme.	4	4	5	4	5	5	5	4	4	5	5	4	5	4
Halifeler dönemi siyasi olaylarını bilme. İslam'ın Ön Asya, Afrika ve Orta Asya'ya yayılışı hakkında bilgi edinme.	4	5	4	5	4	4	4	5	5	4	5	4	5	4
Halifeler dönemini bitiren ve Emevî hanedanını iktidara getiren süreci tanıma. İslam'ın ilk dönemindeki tartışmalar hakkında bilgi edinme.	4	5	4	5	4	4	4	5	4	5	4	5	4	5
Ortalama Değer	4	4,8	4,2	4,8	4,2	4,6	4,4	4,6	4,2	4,8	4,4	4,6	4,4	4,2